

	Persoonsvorm	Anderere vorm	Infinitief	Stam	
1 Ik was zestien.	☐ t.t. ☒ v.t. Klankverandering? ☒ ja ☐ nee	☒ 1e persoon <i>ik</i> ☐ 2e persoon ☐ 3e persoon	☒ enkelvoud ☐ meervoud	☐ infinitief ☐ andere vorm	<i>zijn</i> <i>ben</i>
2 Het werd zomer.	☐ t.t. ☒ v.t. Klankverandering? ☒ ja ☐ nee	☐ 1e persoon ☐ 2e persoon ☒ 3e persoon <i>het</i>	☒ enkelvoud ☐ meervoud	☐ infinitief ☐ andere vorm	<i>worden</i> <i>word</i>
3 Ik ging aan de kant.	☐ t.t. ☒ v.t. Klankverandering? ☒ ja ☐ nee	☒ 1e persoon <i>ik</i> ☐ 2e persoon ☐ 3e persoon	☒ enkelvoud ☐ meervoud	☐ infinitief ☐ andere vorm	<i>gaan</i> <i>ga</i>
4 Geen idee wie er zou komen .	☐ t.t. ☐ v.t. Klankverandering? ☒ ja ☐ nee	☐ 1e persoon ☐ 2e persoon ☐ 3e persoon	☐ enkelvoud ☐ meervoud	☒ infinitief ☐ andere vorm	<i>komen</i> <i>kom</i>

	Persoonsvorm			Andere vorm	Infinitief	Stam
	☐ t.t. ☒ v.t. ☒ Klankverandering? ☒ ja ☐ nee	☐ 1e persoon ☐ 2e persoon ☒ 3e persoon <i>een meisje</i>	☒ enkelvoud ☐ meervoud			
5 Toen een meisje plots verscheen .				☐ infinitief ☐ andere vorm	<i>verschijnen</i>	<i>verschijn</i>
6 Kan ik je helpen ?	☐ t.t. ☐ v.t. ☒ Klankverandering? ☐ ja ☐ nee	☐ 1e persoon ☐ 2e persoon ☐ 3e persoon	☐ enkelvoud ☐ meervoud	☒ infinitief ☐ andere vorm	<i>helpen</i>	<i>help</i>
7 Gloria, ik zie jou nog altijd staan.	☒ t.t. ☐ v.t. ☒ Klankverandering? ☐ ja ☐ nee	☒ 1e persoon <i>ik</i> ☐ 2e persoon ☐ 3e persoon	☒ enkelvoud ☐ meervoud	☐ infinitief ☐ andere vorm	<i>zien</i>	<i>zie</i>
8 We hadden een band.	☐ t.t. ☒ v.t. ☒ Klankverandering? ☒ ja ☐ nee	☒ 1e persoon <i>we</i> ☐ 2e persoon ☐ 3e persoon	☐ enkelvoud ☒ meervoud	☐ infinitief ☐ andere vorm	<i>hebben</i>	<i>heb</i>

	Persoonsvorm		Andere vorm		Infinitief	Stam
9 Op haar kamer beland . ☐ tt. ☐ vt. Klankverandering? ☐ ja ☐ nee	☐ 1e persoon ☐ 2e persoon ☐ 3e persoon	☐ enkelvoud ☐ meervoud	☐ infinitief ☒ andere vorm	_____ <i>belanden</i>	_____ <i>beland</i>	
10 En ze bracht me in de zevende hemel. ☐ tt. ☒ vt. Klankverandering? ☒ ja ☐ nee	☐ 1e persoon ☐ 2e persoon ☒ 3e persoon <i>ze</i>	☒ enkelvoud ☐ meervoud	☐ infinitief ☐ andere vorm	_____ <i>brenge</i>	_____ <i>breng</i>	
11 Hoe kan dat in hemelsnaam? ☒ tt. ☐ vt. Klankverandering? ☐ ja ☐ nee	☒ 1e persoon ☐ 2e persoon ☒ 3e persoon <i>dat</i>	☒ enkelvoud ☐ meervoud	☐ infinitief ☐ andere vorm	_____ <i>kunnen</i>	_____ <i>kan</i>	
12 Ze keek me aan . ☐ tt. ☒ vt. Klankverandering? ☒ ja ☐ nee	☐ 1e persoon ☐ 2e persoon ☒ 3e persoon <i>ze</i>	☒ enkelvoud ☐ meervoud	☐ infinitief ☐ andere vorm	_____ <i>aankijken</i>	_____ <i>kiik aan</i>	

		Persoonsvorm			Andere vorm	Infinitief	Stam
13	Wil je me graag eens zien?	☒ t.t. ☐ v.t. ▲ Klankverandering? ☐ ja ☐ nee	☐ 1e persoon ☒ 2e persoon <i>je</i> ☐ 3e persoon	☒ enkelvoud ☐ meervoud	☐ infinitief ☐ andere vorm	<i>willen</i>	<i>wil</i>
14	En soms durf ik nog van je te dromen.	☒ t.t. ☐ v.t. ▲ Klankverandering? ☐ ja ☐ nee	☒ 1e persoon <i>ik</i> ☐ 2e persoon ☐ 3e persoon	☒ enkelvoud ☐ meervoud	☐ infinitief ☐ andere vorm	<i>durven</i>	<i>durf</i>
15	En soms durf ik nog van je te dromen .	☐ t.t. ☐ v.t. ▲ Klankverandering? ☐ ja ☐ nee	☐ 1e persoon ☐ 2e persoon ☐ 3e persoon	☐ enkelvoud ☐ meervoud	☒ infinitief ☐ andere vorm	<i>dromen</i>	<i>droom</i>
		☐ t.t. ☐ v.t. ▲ Klankverandering? ☐ ja ☐ nee	☐ 1e persoon ☐ 2e persoon ☐ 3e persoon	☐ enkelvoud ☐ meervoud	☐ infinitief ☐ andere vorm		

i

Welke werkwoorden veranderen van klank? Welke niet?

De meeste werkwoorden krijgen in de verleden tijd *-de(n)* of *-te(n)* bij de stam.

Bv. speel – speelde, werk – werkte, hoor – hoorde ...

Sommige werkwoorden veranderen van klank in de verleden tijd.

Bv. geef – gaf, drink – dronk, loop – liep ...

Hoe weet ik of een werkwoord wel of niet van klank verandert?

Daar bestaat jammer genoeg geen trucje voor.

Of toch: veel luisteren en lezen.

Je kunt ook een lijstje aanleggen van werkwoorden die van klank veranderen.

Raar, het is
'ik hoopte',
maar niet
'ik loopte'?

i

Welke vorm van de persoonsvorm moet ik gebruiken: enkelvoud of meervoud?

Dat kun je zien aan het onderwerp.

Het onderwerp en persoonsvorm komen altijd overeen.

Als het onderwerp enkelvoud is, dan staat de persoonsvorm ook in het enkelvoud.

Bv. de aap loopt, ik lach, papa slaapt ...

Als het onderwerp meervoud is, dan staat de persoonsvorm ook in het meervoud.

Bv. de apen lopen, wij lachen, peuters slapen ...

Wat is de tijd van een werkwoord?

Dat zie je aan de persoonsvorm. Heeft de spreker het over de **tegenwoordige tijd (nu)** of over de **verleden tijd (vroeger)**?

Tegenwoordige tijd	Verleden tijd
 <p>Het regent. Dat is niet zo erg. Ik kan nu toch niet buiten.</p>	 <p>Gisteren regende het ook. Dat was wel erg. Ik kon geen fietstocht maken.</p>

De tegenwoordige tijd bestaat uit de stam + uitgang:

ik help
jij helpt
hij helpt

wij helpen
jullie helpen
zij helpen

Sommige werkwoorden veranderen van klank:

wij **zochten**
wij **hiel**pen

Sommige werkwoorden krijgen de uitgang **-de(n)** of **-te(n)**:

wij **werkten**
wij **speelden**

Wat betekenen de 1e, 2e en 3e persoon van het werkwoord?

Ben ik de eerste persoon?

Voor mij ben jij de tweede persoon en is hij de derde persoon.

Enkelvoud	
1e persoon	ik loop
2e persoon	jij/u loopt
3e persoon	hij/zij (ze)/het loopt

Meervoud	
1e persoon	wij lopen
2e persoon	jullie lopen
3e persoon	zij (ze) lopen

4 Wat hebben alle werkwoorden in de verleden tijd in oefening 2 gemeen?

Ze veranderen allemaal van klank.

5 Kleur in de zinnen:

 de werkwoorden die niet van klank veranderen.

Niels Destadsbader was koning van de MIA's!

Niels Destadsbader kroonde zich gisteravond tot dé winnaar van de MIA's. Hij veroverde liefst vijf awards. Angèle won er drie.

Kat Kerkhofs overhandigde Niels niet alleen de MIA voor Solo Man, ze gaf hem ook een truitje van manlief Dries Mertens, voetballer bij Napoli.

© JAMES ARTHUR GEKIERE

Naar: www.hln.be

 MIA's
de Music Industry Awards, de Vlaamse muziekprijzen

6 Bedenk een zin en noteer die onderaan in de tabel op p. 100. Laat een andere leerling invullen.

7 Hoe verliep de les voor jou?

 Ik kon bepalen of een werkwoord in het enkelvoud of in het meervoud staat. ☆☆☆☆

Ik kon de persoon bij een werkwoord herkennen. ☆☆☆☆

Ik kon bepalen of een werkwoord in de verleden tijd of in de tegenwoordige tijd staat. ☆☆☆☆

Ik kon bepalen of een werkwoord van klank verandert. ☆☆☆☆

Ik kon een andere vorm van het werkwoord herkennen. ☆☆☆☆

Ik kon de infinitief van een werkwoord noteren. ☆☆☆☆

Ik kon de stam van een werkwoord noteren. ☆☆☆☆

Op jou heb ik mijn zinnen gezet

Ik kan verschillende soorten zinnen ontdekken.

Ik kan aandacht hebben voor zinnen die niet zijn wat ze lijken.

1 Lees de taalweters.

i

Ken ik deze vier soorten zinnen?

b

de uitroep

de vraag

het bevel

de mededeling

i

Is dat nu een vraag?

Een zin is niet altijd wat hij lijkt.

Deze zin lijkt wel een vraag:

- > Er is een vragende toon.
- > Er staat een vraagteken.
- > De persoonsvorm staat vooraan.

Toch wil de juf niet dat we antwoorden.
Integendeel: ze wil dat we opletten!
Dit is dus een bevel!

Leuk hé, hoe we met taal spelen?
Zelfs een juf die boos is, speelt met taal ...

Willen jullie nu eens opletten?

2 a Bepaal of het een uitroep, vraag, bevel of mededeling is. Kleur:

▶ het juiste woord.

	uitroep	vraag	bevel	mededeling
Het is een gek kriebelend gevoel.	kip	vleermuis	mus	vlinder
Gaat het bij elke emotie zo?	walvis	libel	duif	eend
Wil je weleens opletten?	paard	vink	vlieg	parelhoen
Daar heb je het!	mug	eekhoorn	ekster	kalkoen
Je vraagt je af waarom het lijkt alsof je in een achtbaan zit.	olifant	specht	fazant	kever

b Zoek het verband tussen de vijf dieren die je hebt gekleurd.

Het zijn insecten.

3 a Bepaal of het een uitroep, vraag, bevel of mededeling is. Kleur:

▶ het juiste woord.

	uitroep	vraag	bevel	mededeling
Tuurlijk zitten er geen echte vissen of vlinders in onze buik.	roepen	zingen	bloemen	angst
Iets moet dat tintelende gevoel toch veroorzaken?	juwelen	blijdschap	krijzen	fluiten
Zoek het antwoord niet in je buik, wel in je hersenen!	trots	schreeuwen	neuriën	knuffels en zoenen
Zoals gewoonlijk, inderdaad.	chocolade	jodelen	brullen	woede
Ga jij nu elke keer bang zijn?	gillen	wanhoop	rappen	dekentje

b Zoek het verband tussen de vijf woorden die je hebt gekleurd.

Het zijn emoties of gevoelens.

tintelen

zacht geprikkeld worden, steken

4 a Bepaal of het een uitroep, vraag, bevel of mededeling is. Kleur:

 het juiste woord.

	uitroep	vraag	bevel	mededeling
Sta nu eens met beide voeten op de grond!	vrienden	kudde	koppel	relatie
Er beweegt iets in mijn buik!	stel	familie	school	band
Geven onze hersenen bevelen aan ons lichaam?	verbintenis	partners	zwerm	buren
Als je langs een kabel naar beneden glijdt, voel je het kriebelen.	verkering	collega's	kolonie	paar
Misschien is dat gevoel nog sterker vóór de sprong dan tijdens.	romance	troep	kennissen	echtpaar

b Zoek het verband tussen de vijf woorden die je hebt gekleurd.

Het zijn woorden voor twee mensen die bij elkaar horen.

W met beide voeten op de grond staan realistisch zijn

5 a Noteer een vraag over gevoelens en zintuigen die je ooit stelde aan je ouders of een andere volwassene.

b Schrijf het antwoord op je vraag erbij.

Let op: gebruik in je tekst minstens één keer een vraag, een uitroep, een bevel en een mededeling.

Onbegrepen woorden?

- Ik kan woorden uit dit thema verklaren en ze gebruiken.
- Ik weet waar sommige uitdrukkingen (figuurlijk taalgebruik) vandaan komen.

1 Lees de taalweter.

i

Wat betekent letterlijk? En figuurlijk?

Als je iets **letterlijk** schrijft, bedoel je precies wat er staat.
Bv. Ik heb hoofdpijn. Mijn hoofd doet erg veel pijn.

Als je iets **figuurlijk** schrijft, bedoel je eigenlijk iets anders.
Bv. Ik heb hoofdpijn. Mijn hoofd ontploft!

Geen paniek! Mijn hoofd ontploft niet echt.
Ik overdrijf gewoon een beetje. Ik gebruik de taal figuurlijk.

2 Speel 'De zinnenmaker'. Maak in één minuut een zo lang mogelijk zin met een themawoord.

De zinnenmaker

- 1 Maak een groep van vier.
- 2 De eerste schrijft een themawoord op een kladpapier. Hij geeft het papier door.
- 3 De volgende speler schrijft het tweede woord van de zin. Probeer zo veel mogelijk themawoorden in de zin te gebruiken.
- 4 Ga door tot de zin af is.
- 5 Tel jullie punten: elk woord in de zin levert een punt op. Elk extra themawoord is een bonuspunt waard.

Let op: alleen een juiste zin levert punten op.

Zin 1: Bezorgd ...

Zin 2: De puberteit ...

Zin 3: De remedie ...

3 Vul bij elke persoon het woord in dat bij hem of haar past. Kies uit:

aanstellerig – begripvol – bezorgd – onbegrepen – opvliegend – snugger

Wouter is opvliegend.

Nathan is bezorgd.

Camiel is niet erg snugger.

Adam is begripvol.

Lieve voelt zich onbegrepen.

Natasja doet aanstellerig.

4 Vul de poll in door jouw antwoord aan te kruisen.

	eens	oneens	geen mening
1 De chimpansee en de mens stammen af van een gemeenschappelijke voorouder.	☐	☐	☐
2 Mensen moeten openlijk kunnen uitkomen voor hun geaardheid.	☐	☐	☐
3 Tolerantie ten opzichte van mensen met andere godsdiensten of ideeën is heel belangrijk.	☐	☐	☐
4 Welk beroep je later gaat uitoefenen, is voorbestemd.	☐	☐	☐
5 Ouders moeten accepteren dat hun kind tijdens de puberteit soms eigenwijs of vervelend is.	☐	☐	☐

5 Welke woorden passen in de zin? Vervang het woord tussen haakjes door een themawoord. Kies uit:

hechte – remedie – sjokte – speelde ons parten – tintelen

- 1 Nadat Louis de verkering had uitgemaakt, (liep) sjokte Emma teleurgesteld weg.
- 2 Nora en Emily hebben een (goede) hechte band.
- 3 Als je een gat in je kies hebt, is het laten opvullen de beste (oplossing) remedie.
- 4 We wilden gaan wandelen, maar het slechte weer (verpestte dat) speelde ons parten.
- 5 Door de kou beginnen mijn vingers te (prikkelen) tintelen.

6 Lees de stelling. Geef aan of je het ermee (on)eens bent. Beargumenteer je mening.

Er mogen maximaal vijftien kinderen in een klas zitten.

Ik ben het daar wel / ~~niet~~ mee eens, want bv. als er weinig leerlingen in een klas zitten, kunnen de leraars de leerlingen meer en beter begeleiden.

7 **Kleur:**

 wie met beide voeten op de grond staat.

 wie in de zevende hemel is.

Ik heb de turnwedstrijd gewonnen. Nu weet ik zeker dat ik de beste ben en olympisch kampioen zal worden.

Julia

Ik had nul fouten op die toets. De volgende keer moet ik net zo hard mijn best doen.

Nika

Arthur

Ik kan heel goed viool spelen. Zo goed dat ik de beroemdste violist ter wereld zal worden.

Morgen gaan we een dagje naar de Efteling. Daar word ik zó blij van!

Samira

8 **Ben jij eerder extravert of introvert?**

Ik ben eerder ~~extravert~~ / introvert, want *bv. ik hou er niet van om over mijn gevoelens te praten.*

Ik geef niet snel mijn mening over dingen.

9 **Hoe verliep de les voor jou?**

Ik begreep de woorden en kon ze gebruiken.

Ik wist waar bepaalde uitdrukkingen (figuurlijk taalgebruik) vandaan komen.